

Mukoše: mjesto doticaja svjetova

Belaj, Juraj; Krnčević, Željko

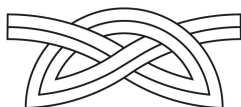
Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2023**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:291:822772>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

Impresum

Organizatori

Institut za arheologiju, Muzej grada Šibenika

Za organizatore

Marko Dizdar, Željko Krnčević

Koordinatorica

Kristina Turkalj

Autori izložbe

Juraj Belaj, Željko Krnčević

Autori tekstova

Juraj Belaj, Kristijan Juran, Tea Kokotović, Željko Krnčević, Emil Podrug

Ustupljena dokumentacija

Institut za arheologiju, Muzej grada Šibenika

Autori fotografija i grafičkih priloga

Juraj Belaj, Institut za arheologiju-ARHINDOKS, Hrvoje Jambrek, Željko Krnčević, Marko Menđušić, Buga Pantlik, Emil Podrug

Obrada grafičkih priloga

Hrvoje Jambrek, Kristina Turkalj

Grafičko oblikovanje

Hrvoje Jambrek

Lektura

Marko Dizdar

Zahvale:

Na pomoći u dosadašnjoj realizaciji projekta zahvaljujemo se Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Šibensko-kninskoj županiji, Gradu Šibeniku, N.P. Krka, Turističkoj zajednici Grada Šibenika i JU Tvrđava kulture Šibenik

Izložba je financirana sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja. Rad na izložbi je proveden kroz projekt Hrvatske zaklade za znanost Razvoj i naslijeđe viteških redova u Hrvatskoj (milOrd) (HRZZ, IP-2019-04-5513)

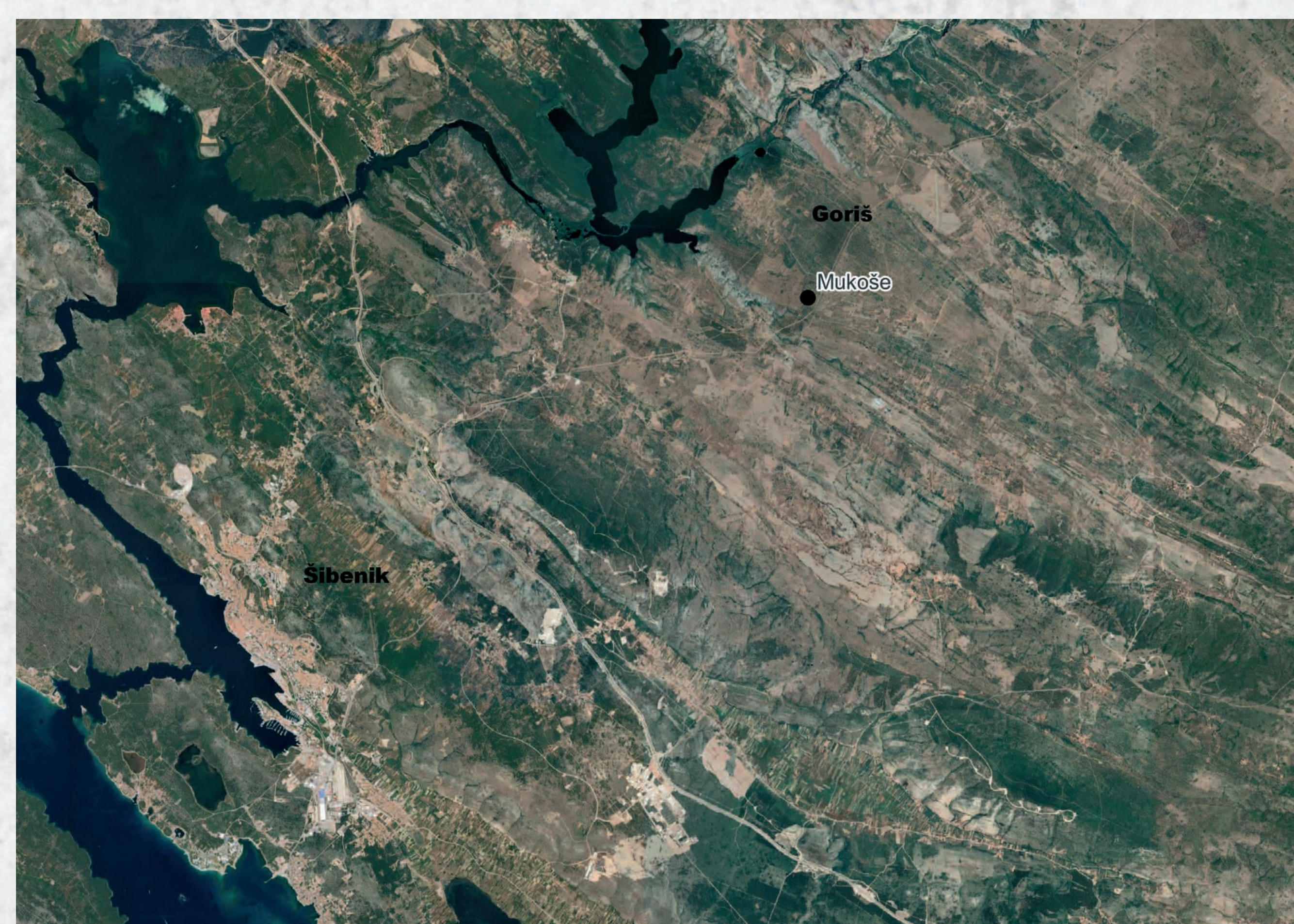

Goriš-Mukoše

Šire područje oko Mukoša, snimljeno 2020.

Čitav je niz arheoloških lokaliteta koji nam čuvaju priče iz nekih davnih i prošlih vremena. Mnogi od njih još uvijek nisu niti pronađeni i otkriveni, dok ih je tek mali broj istražen. Zahvaljujući interdisciplinarnome pristupu, ta se slika svakim danom sve više mijenja. Mnogi su lokaliteti, onoliko koliko su to dozvoljavali dosezi znanosti, "ispričali" svoje priče o ljudima koji su nekada davno živjeli i ostavili svoje materijalne tragove u arheološkim zapisima koje danas pokušavamo protumačiti. Na nama je da u te tajne i davno minuli svijet proniknemo. A svaki lokalitet, svaki predmet priča svoju priču.

Položaj Mukoša

Mukoše 2021. godina

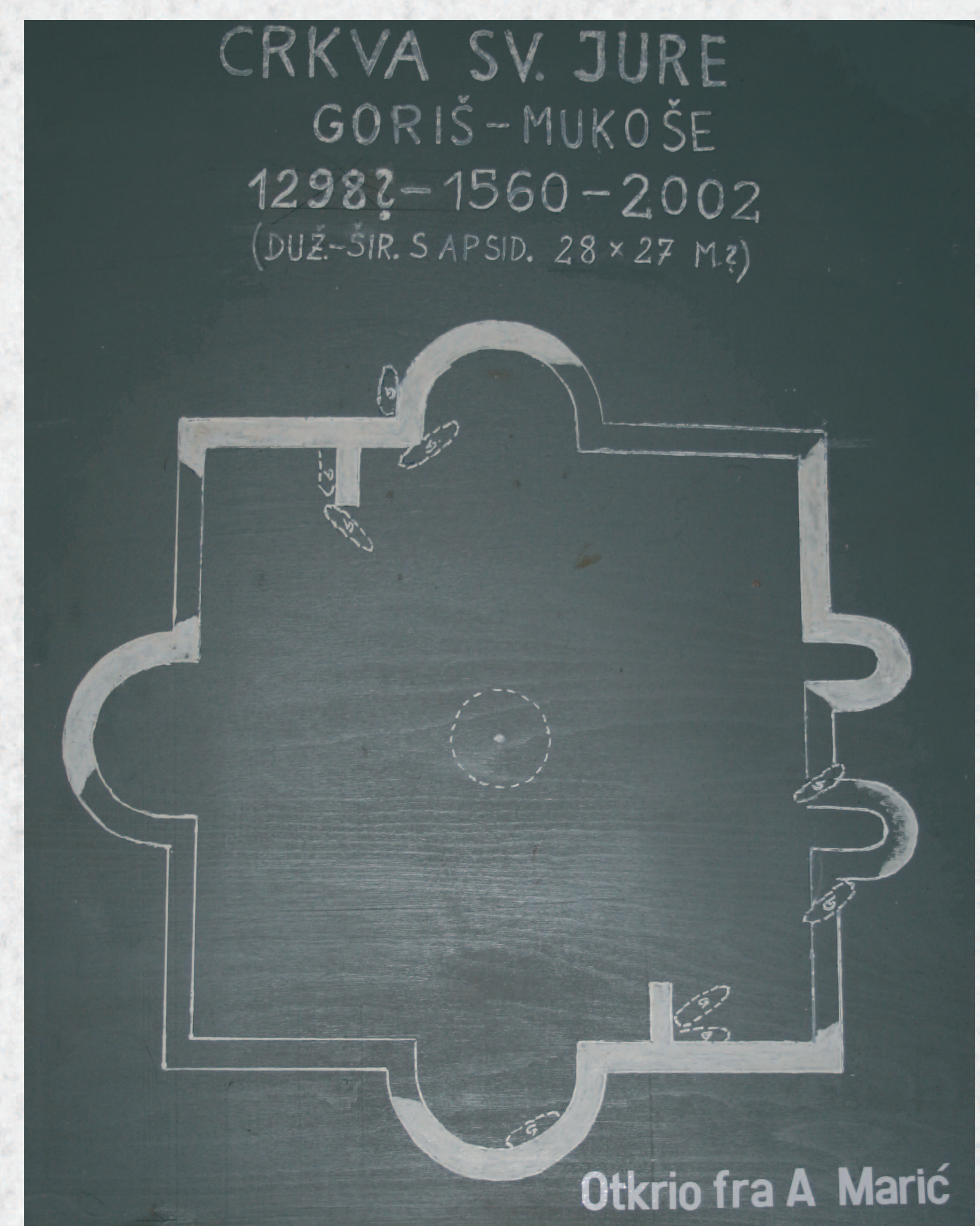
No, 'ajmo mi o našem lokalitetu. Goriš-Mukoše jedan je u nizu značajnih arheoloških lokaliteta koji se nalaze na šibenskom području i koji čuva mnoge tajne koje tek treba otkriti. Slučaj je htio da se u zahtjevno i obimno arheološko istraživanje krene u suradnji dviju ustanova koje su upravo proslavile punih 60 godina zajedničkih istraživanja i rada. Uz veliki entuzijazam i želju za novim otkrićima polako se počela otkrivati i tajna Mukoša. Tajna koju stoljećima ovaj lokalitet krije. Iako su istraživanja tek započela, ostvareni rezultati ukazuju kako se ovome iznimnom nalazištu treba posvetiti puno veća pozornost, što se ovom izložbom i željelo postići. Uvjereni smo kako će nas u skorij budućnosti Mukoše tek iznenaditi novim otkrićima te postati jedno od nezaobilaznih arheoloških odredišta u bogatom šibenskom kulturnom naslijeđu. Zato uživajte u počecima priče o arheološkome lokalitetu Goriš-Mukoše.

Mukoše 2022. godina

Povijest istraživanja

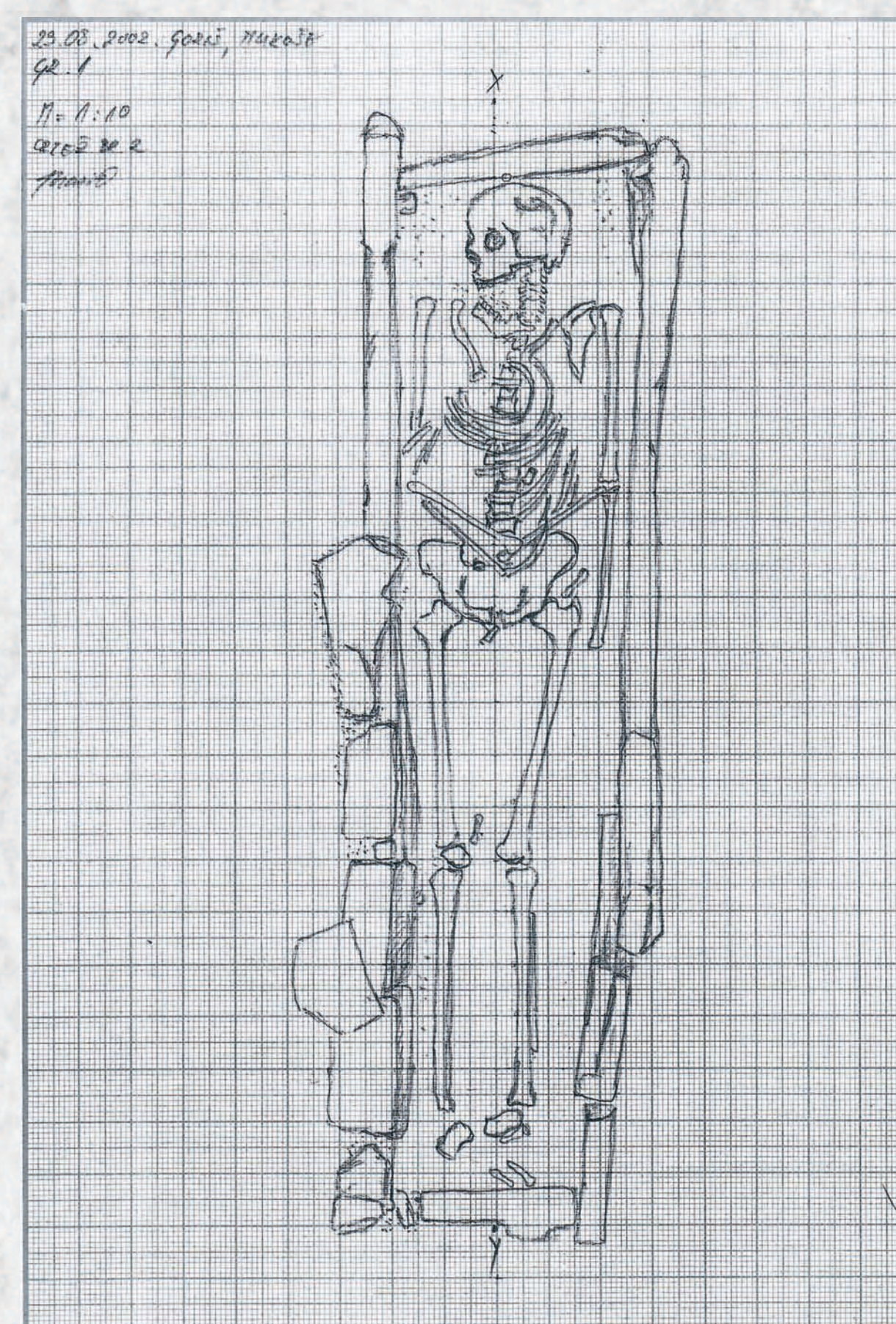
Slučaj je htio da na ovome izuzetno značajnom lokalitetu, s obzirom na njegovu važnost i činjenicu da se za njega znaveć dugo, sustavna arheološka istraživanja započnu tek nedavno. Dnevnik iz 1955. godine koji je napisao Franjo Dujmović, tadašnji kustos i ravnatelj Muzeja, tek je nedavno pronađen u Državnom arhivu Šibenik. Tako je slučaj htio da su šibenski arheolozi za Mukoše doznali na poziv tadašnjeg župnika Konjevrata fra Milana Ujevića. Godine 1985. su Zlatko Gunjača, Ivan Pedišić, Marko Menđušić i tadašnji vanjski suradnik Željko Krnčević obišli lokalitet i već tada ga stavili u planove Arheološkoga odjela Muzeja. No, pošto je istraživanje ovdje itekako zahtjevno, istraživanja su morala pričekati. Okolni teren je i nakon toga višekratno rekognosciran te je ustanovljeno postojanje antičkoga lokaliteta na velikome području uokolo Mukoša, za čiju se „gomilu“ već tada pretpostavljalo da bi mogla skrivati sakralni objekt. Nakon toga aktivnosti na Mukošama pratimo tek u godini 2002. kada je mjesni župnik fra Albert Marić organizirao krčenje lokaliteta. Time je donekle ustanovljen oblik objekta za kojega je pretpostavio da je riječ o crkvenoj građevini sa „sačuvanim površinskim grobovima“. Djelatnici Muzeja naknadno su se priključili istraživanjima i proveli, koliko se moglo, stručni nadzor. Tada su istražena i tri groba, no zbog nedostatka sredstava i administrativnih prepreka istraživanje je ubrzo prekinuto.

Tlocrt objekta u Mukošama, župni dvor sv. Ivana u Konjevratima

Grob 1, 2021. godina

Terenski crtež groba 1, 2002. godina

Arheološka istraživanja, 2002. godina

Arheološka istraživanja, 2002. godina

Godine 2012. lokalitet obilaze J. Belaj, A. Nakić i M. Bodružić. J. Belaj i V. Belaj ovaj položaj razmatraju u kontekstu svetih tročlanih struktura starih Slavena.

Arheološka istraživanja, 2002. godina

Ekipa 2021. godine

Čekajući neka bolja vremena, dogodila se velika stvar za nekoliko šibenskih lokaliteta, a to je početak intenzivnije suradnje s Institutom za arheologiju koja traje gotovo 60 godina. Nakon duljega zastoja u istraživanju lokaliteta, 20. veljače 2020. godine djelatnici Muzeja grada Šibenika i Instituta za arheologiju, u sklopu dogovorene međuinstitucijske suradnje, obilaze lokalitet i dogovaraju zajedničko istraživanje. U lipnju 2020. godine Institut za arheologiju financira snimanje lokaliteta i šire okolice lidarom. Sama arheološka istraživanja započela su 13. listopada 2020. godine, a nastavljena su i 2021. te 2022. godine.

Okolica Goriša

Materijalni ostaci boravka čovjeka u široj okolini Goriša mogu se pratiti još od paleolitika. Arheološka iskopavanja su u susjednom selu Konjevrate otkrila nalazište na otvorenome iz gornjega paleolitika (oko 15 000 – 10 000 godina pr. Kr.) s artefaktima obilježenim epigravetijenskom industrijom lomljenoga kamena. Naistome položaju otkriveni su i ostaci naselja iz ranoga neolitika (iz prve polovice 6. tisućljeća pr. Kr.). Nekoliko kilometara sjeveroistočnije, u selu Pokrovniku, nalazi se još jedno neolitičko naselje koje je, kako su pokazala istraživanja, trajalo tijekom gotovo čitavoga 6. tisućljeća pr. Kr., odnosno tijekom impreso i danilske faze neolitika. Najkarakterističniji tip nadgrobna spomenika u razdobljima nakon neolitika su grobne gomile. Jedino dosad istraživano groblje pod gomilama na ovome području nalazi se na lokalitetu Gaj kod sela Brnjice. Od petnaestak gomila najveća ima visinu kamenoga nasipa veću od 2 m. Iskopavanja su pokazala kako je sahranjivanje pod gomilama na Gaju počelo najkasnije krajem 3. tisućljeća pr. Kr., odnosno tijekom cetinske faze ranoga brončanoga doba. Karakteristični nasebinski i stražarski tip lokaliteta u brončanome i željeznome dobu su položaji na vrhovima brda, utvrđeni suhozidnim bedemima – tzv. gradine. Na krškoj zaravni koju presijecaju rijeke Krka i Čikola poznat ih je velik broj, a Gorišu su najbliže brnjička i pokrovnička gradina.

Brnjica-Gaj, kamena gomila

Pokrovnik, ostatak ogradnog zida neolitičkog naselja

Gradina u naselju Gradina sjeveroistočno od Šibenika

Konjevrate, epigravetijenska sječiva i jezgre

Kad govorimo o antičkome vremenu ne smijemo zaboraviti kako je ovo naše goriško i konjevratško područje bilo između tadašnjih većih gradova Ridera, Scardone i Promone. Uvijek je i rijeka Krka, mitski *Titius*, bila razdjelnica raznih populacija sve do u srednji vijek. Upravo u neposrednoj blizini naših Mukoša rekognosciranjem su utvrđeni ostaci iz rimskoga vremena s nalazima keramičkih ulomaka, tegula, ostacima arhitekture. Može se pretpostaviti kako je riječ o ostacima sela, vicusa, no to će trebati provjeriti budućim interdisciplinarnim istraživanjima.

Ulomak predromaničke oltarne ograde pronađen u crkvi sv. Ivana u Konjevratima

Ovim su krajevima oduvijek prolazili mnogi narodi. Izmijenili su se ovdje i Ostrogoti i Bizant i razni feudalni velmože. Prve tragove doseljenih Hrvata možemo pratiti kod današnje crkve sv. Ivana u Konjevratima koja je imala i svoju predromaničku fazu. Neobjavljenim istraživanjima 2003. godine pronađeni su ostaci romaničke crkve i nekoliko ulomaka crkvenoga kamenog namještaja ukrašenoga pleterom. Također, još 1949. kolega Zdenko Vinski piše o grobu pačetvorinastoga oblika pronađenom 1849. godine prilikom kopanja temelja za gradnju glavnoga oltara. U grobu su bila tri kostura, a pronađene su dvije posrebrene brončane jednojagodne naušnice, tzv. sljepoočničarke, koje se danas nalaze u Arheološkome muzeju u Zagrebu. Jagode su ukrašene tehnikom filigrana. Datiramo ih u vrijeme 9. do 11. stoljeća.

Sv. Ivan Konjevrate

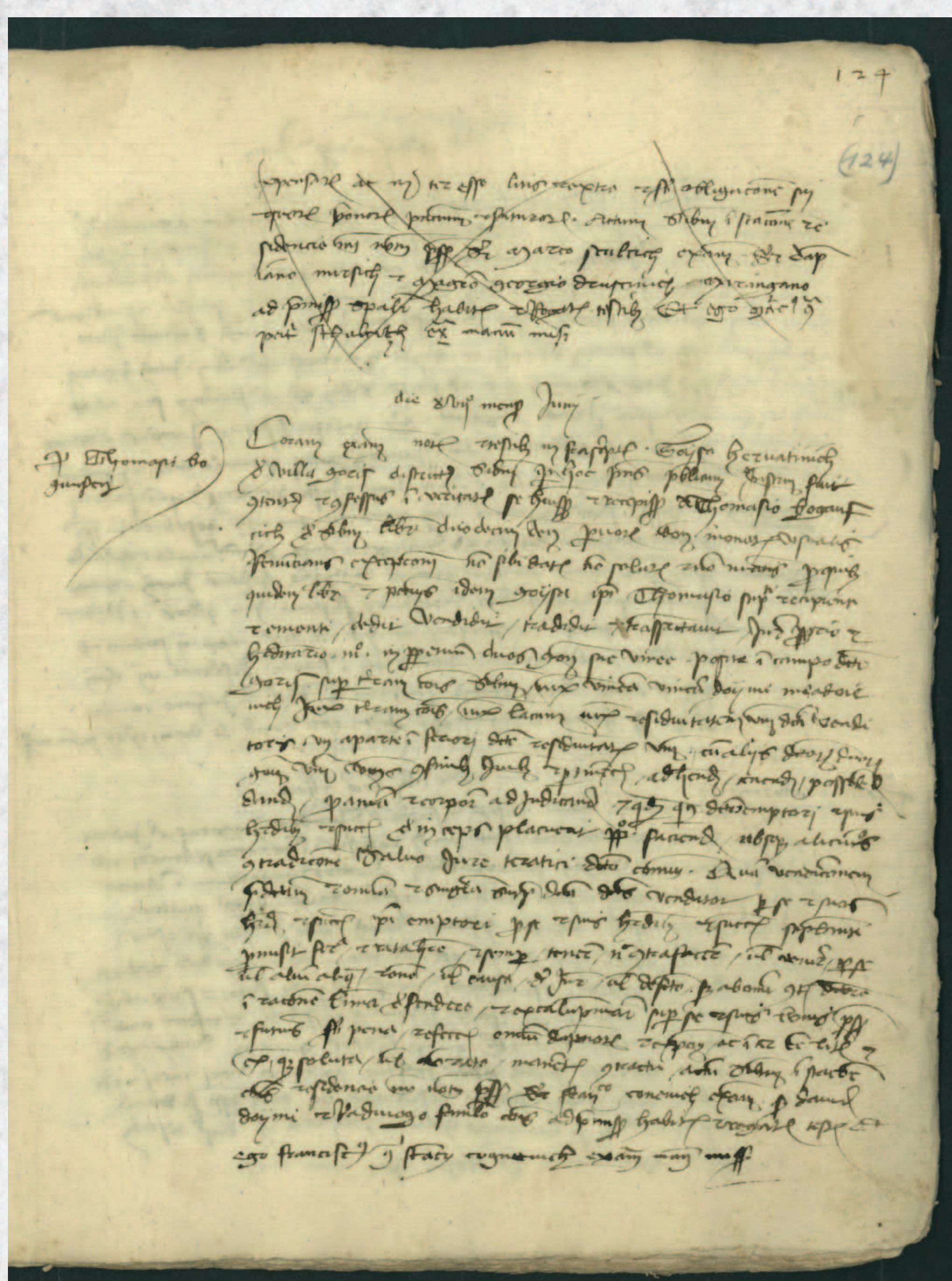
Romanički sloj crkve sv. Ivana

Goriš i Konjevrate u kontekstu demografskih promjena na razmeđu srednjega i novoga vijeka

Goriš je u kasnome srednjem vijeku bio u vlasništvu šibenske općine, dok je u crkvenome pogledu pripadao Župi sv. Jurja u Konjevratima. Ta je župa sredinom 15. stoljeća, uz Konjevrate i Goriš, obuhvaćala još šest naselja – Dobričiće, Paklenu, Vranak, Selce, Dragu i Zameju – u kojima je ukupno bilo 100 kuća i 888 stanovnika, od čega u Konjevratima 30 kuća i 269 stanovnika, a u Gorišu 11 kuća i 111 stanovnika. Sva su ta naselja, osim Goriša, bila u vlasništvu privatnih lica, većim dijelom šibenskih plemića i građana, manjim dijelom sâmh seljaka iz Konjevrata i Dobričića. Stanovnici su se bavili uglavnom poljoprivredom, dok ih je manji broj povremeno bio uposlen na privatnim i općinskim vodenicama na rijeci Krki.

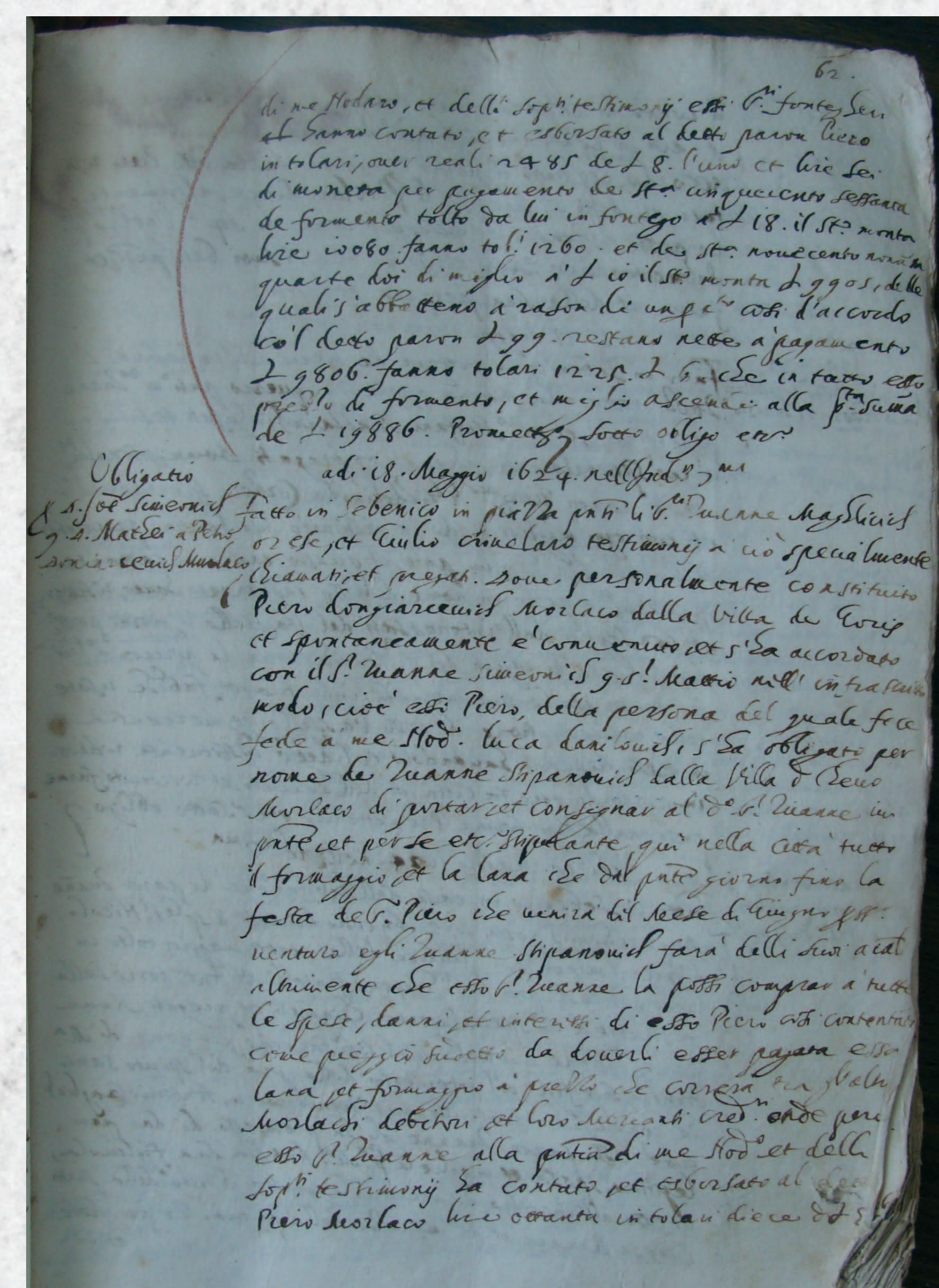

Okolice Šibenika na karti iz 17. st. (*Ristretto della Dalmazia diuiva ne suoi contadi isole dela Dalmatia diuive ne' suoi contadi, parte occidentale* / [Vincenzo Maria Coronelli], arhiva Muzeja grada Šibenika)

1415. na 17. lipnja. Gojša Hrvatinić iz sela Goriša u šibenskome distriktu (*Goysa Heruatinic de villa Goris districtus Sibenici*) prodaje Tomašu Bogavčiću iz Šibenika dva gonjaja vinograda na zemljištu šibenske općine u goriškom polju (*campodictio Goris*), kod lokve i vinograda stanovitoga Dujma Mladojevića (Državni arhiv u Šibeniku, fond Bilježnici Šibenika, kutija 3/II, sv. c, 124r) 3kut. 50 IV, sv. B, 62r _ kopija

Sudbinu žitelja navedenih naselja odredila je rastuća osmanska prijetnja, oživotvorena dramatičnim pustošenjem neposrednoga šibenskoga zaleđa 1468. godine. U tim su okolnostima započeli nepovratni demografski procesi koji će tijekom mletačko-osmanskoga rata 1499. – 1502. rezultirati napuštanjem i zapuštanjem pograničnih naselja šibenskoga distrikta, pa tako i Konjevrata i Goriša. Njihova je revitalizacija nastupila dvadesetak godina poslije u bitno promijenjenome političkom krajoliku, nakon što su Osmanlije 1522. zauzele Knin, Drniš i Skradin, naslonivši se svojim posjedima izravno na teritorij šibenske općine. U raseljena šibenska naselja smješteni su tada osmanski podanici Morlaci, pristigli uglavnom iz prostora današnje Hercegovine. Mlečani su zbog takve uzurpacije zemljišta prosvjedovali, no uspjeh njihove diplomacije bio je polovičan: osmanske su vlasti priznale stare šibenske granice, ali su Morlaci i dalje kao osmanski podanici ostali u zaposjednutim selima. Taj se problem nastojao riješiti i u sljedećim desetljećima, sve dok u Ciparskome ratu 1570. – 1573. sporna šibenska sela nisu i *de facto* pripala Osmanlijama.

1624. na 18. svibnja. Morlak Petar Donjarčević iz sela Goriša (*Piero Dongiarceuich Morlaco dalla villa de Goris*) obvezuje se da će šibenskome plemiću Ivanu Simeoniću dovesti i predati sav sir i vunu koje pripravi do blagdana sv. Petra (Državni arhiv u Šibeniku, fond Šibenski bilježnici, kut. 50/IV, sv. B, 62r)

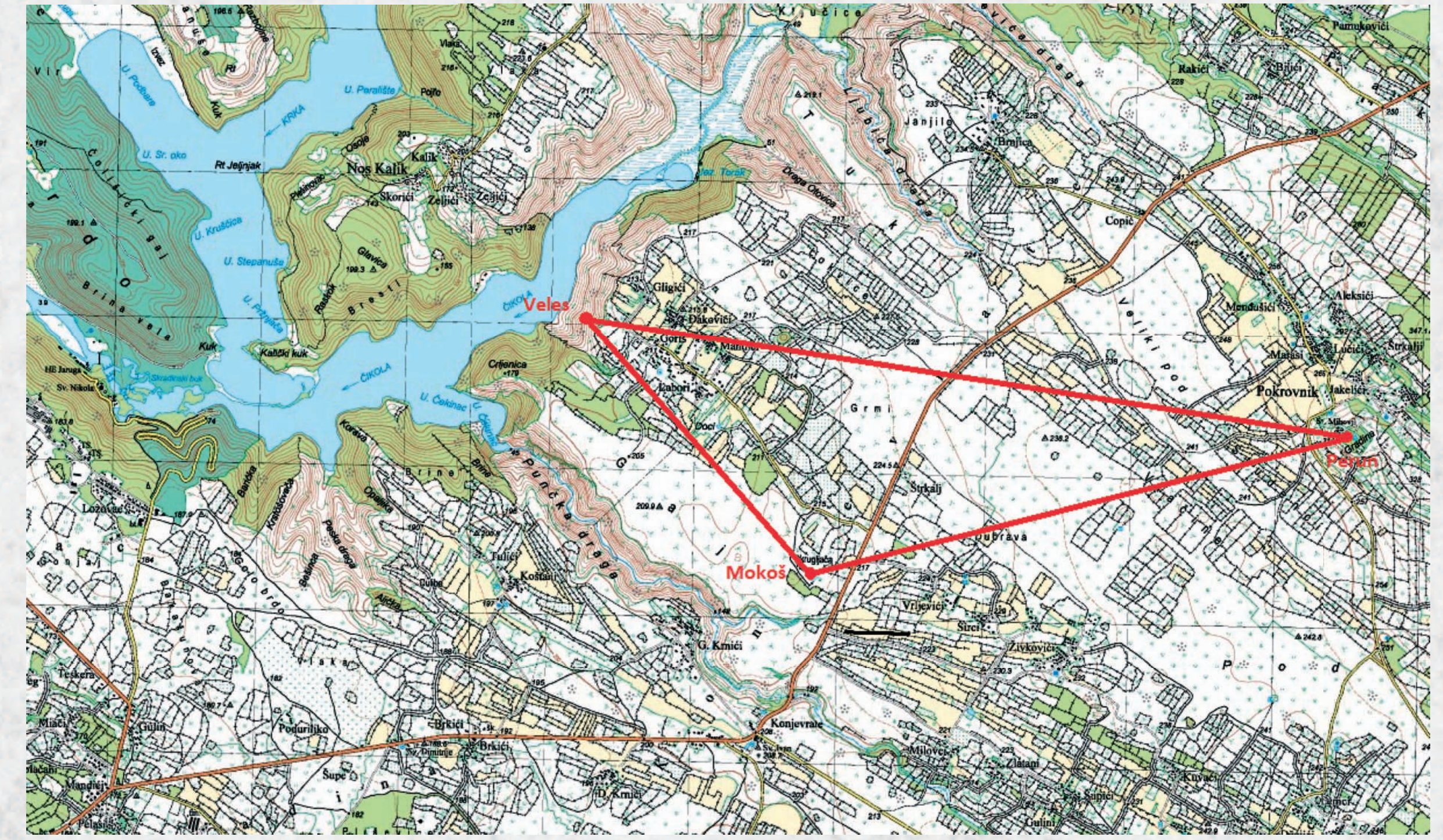
Potkraj 16. stoljeća na većem dijelu prostora koji su u srednjem vijeku obuhvaćale župe Konjevrate i Pokrovnik – točnije u Zamelici, Pokrovniku, Paklenici, Gorišu i Brnjici – stanuju morlačke skupine kneza Pavka Ivaniševića. Sam je knez Pavko bio smješten u Zamelici koja je po njemu dobila novo ime – Pavkovo Selo (danas Pakovo Selo). Pripadnici njegove zajednice, kao i drugi Morlaci šibenskoga zaleđa, održavali su tijesne socijalne i gospodarske veze sa Šibenikom, poput obitelji Donjarčević i Prolimliković iz Goriša. Mnogi su od njih tijekom Kandijskoga rata 1645. – 1669. prebjegli Mlečanima, naselivši se u Gradu i prigradskim naseljima. Zamršeni migracijski procesi u širem šibenskom okruženju nastavit će se i tijekom sljedećega mletačko-osmanskoga rata 1684. – 1699., pa će stabilizacija demografskih prilika nastupiti tek na prijelazu iz 17. u 18. stoljeće, što je pak tema koja još čeka svoje istraživače.

Karta srednje i dijela sjeverne Dalmacije, nepoznati autor, prvo desetljeće 16. st., Archivio di Stato di Venezia, Miscellanea Mappe, br. 1663

Skriva li lokalitet i tragove slavenskog štovanja boginje Mokoši?

Nedavno je na više mjesta u Hrvatskoj uočeno da su do danas ponegdje još očuvani tragovi sakralnih tročlanih "pozornica" nastalih prigodom upisivanja starih praslavenskih mitskih kazivanja u prostor. Prepoznamo ih kao trivizualno povezane točke; radi jednostavnosti, nazivamo ih "svetim trokutima". Otkrivamo ih pomoću znakovitih toponima, morfologije terena te sačuvanih predaja. Što se toponima tiče, češće se susrećemo s imenima kršćanskih supstituta – svetaca "postavljenih" tijekom pokrštavanja na mjesta starih slavenskih bogova kako bi ih preslojili i istisnuli iz sjećanja. Među ostalima, vrlo se često javljaju sv. Mihovil i sv. Juraj, kao borci protiv zmaja, te sv. Ivan Krstitelj i Majka Božja.

Sveti slavenski trokut

Rijeka Čikola, rub Velesova svijeta

Mokošin bunar

Na rubu Velesova svijeta

No, nekoć su vrhovi "svetih trokuta" bili posvećeni glavnim slavenskim božanstvima, Perunu, Velesu i Mokoši, a sami trokuti poštivali su niz pravila na temelju kojih su oblikovani i pozicionirani u krajoliku. Jedna takva sakralna trodijelna struktura povezuje Perunovu točku – brdo Gradinu iznad Pokrovnika s crkvom svetog Mihovila i špiljom podnožute Velesovu točku, smještenu na rubu kanjona rijeke Čikole kod Goriša, između Skradinskog buka i Torka. Treća točka bi bila Mokošina točka – lokalitet Mokoše s tajanstvenim ruševinama koje možda pripadaju crkvi svetog Jurja i pripadajućim bunarom.

Podzemni izvor ispod sv. Mihovila

Podzemni izvor ispod sv. Mihovila

Mit upisan u prostor kazuje o sukobu gromovnika Peruna i boga podzemlja Velesa oko njihove žene/ljubavnice Mokoši, ali i oko vode, stoke, Perunovog sina, reda u Svemiru..., kazuje o napadima zmijolikog/zmajolikog Velesa na Perunov uzdignuti, osunčani položaj, kao i o Perunovim naporima da ga vrati u njegov vlažni, donji svijet, bijući ga munjom i gromovima. Mokoš se nalazi između njih, uz neku lokvu, izvor, bunar, ona je ta koja posreduje između njihova dva svijeta, svijeta živih i mrtvih.

Perunov dominantni položaj na Gradini kod Pokrovnika

Pokopavanje na lokalitetu

U ranome novom vijeku, kada je građevina na Mukošama već dulje vrijeme bila ruševina, stanovnici obližnjega sela započeli su s pokopavanjem u njezine ostatke. Arheološka istraživanja do sada su otkrila 48 grobova s ljudskim posmrtnim ostacima koja radiokarbonski datumi smještaju u 16. stoljeće. Grobovi su konstruirani tako da je u iskopanu grobnu raku složena kamena konstrukcija od okomito položenih kamenih ploča koja je bila prekrivena velikim i manjim kamenim pločama. Ove konstrukcije nisu imale popločeno dno, već se ispod svakoga kostura nalazio sloj zemlje.

Grob 27, primjer grobne konstrukcije

Ostaci unutarnjega zida ispod groba 38

Poneki su grobovi uništili dijelove unutarnjih i vanjskih zidova građevine tako da su njihovi ostaci vidljivi na dnu ukopa. Pokojnici su u grob bili položeni na leđima, s ispruženim nogama i rukama prekrivenima na području trupa ili, rjeđe, ispruženima uz tijelo. U svakome se grobu nalazio po jedan pokojnik, s iznimkom dva groba u kojima su pronađene dvije osobe. Nakon što je pokojnik bio položen u grob te pokriven pločama, grob je zasipan iskopanim materijalom: zemljom, sitnijim ili krupnijim kamenjem, škaljom.

Dijete u grobu 16

Orijentacija grobova varira, od pravilne orijentacije istok-zapad, preko orijentacije koja prati oblik građevine, do orijentacije sjever-jug. Nalaza u grobovima bilo je vrlo malo; pronađena je tek jedna staklena perla uz desno rame djeteta i par željeznih okova za cipele uz stopala odrasle osobe. U tri groba, iznad glave kostura, pronađene su željezne igle koje su bile korištene za povezivanje mrtvačkoga platna ili kao dio odjeće. Malobrojnost nalaza u grobovima može svjedočiti o siromaštvu stanovništva ili vjerojatnije o njihovim pogrebnim običajima. Pokojnici su u skromnoj odjeći (možda čak i neodjeveni) bili omotani u mrtvačko platno te su tako položeni u grob.

Tlocrt s položajem grobova

Odrasle osobe u grobovima 12 i 13

Bioarheološka analiza

Bioarheološka analiza napravljena je do sada na 16 kostura te su pronađene tri žene, četiri muškarca i devetero djece. Na lokalitetu su prisutne dvije dobne skupine: djeca starosti do deset godina i odrasle osobe starije od 40 godina. Na kostima pokojnika vidljivi su tragovi težeg fizičkog rada (Schmorlovi defekti), degenerativne promjene na kralježnici, promjene povezane s fiziološkim stresom u vrijeme djetinjstva (*cribra orbitalia* i ektokranijalna poroznost), tragovi zaraznih bolesti i bolesti na zubima (karijes i apsces), a zabilježena je i jedna ozljeda podlaktice.

Osteoartritis na kralježnici

Bilateralno stanjivanje tjemenih kosti

Grob 1

Posebno je zanimljiv slučaj iz groba 1 u kojemu su pronađeni cjeloviti kostur muškarca koji je bio pokopan u taj grob i još jedna lubanja muškarca koja je u kasnijim vremenima naknadno dodana. Na lubanji prvog muškarca opažene su dvije simetrične, ovalne udubine na tjemenim kostima (bilateralno stanjivanje tjemenih kosti), a na obje lubanje iz tog groba uočene su promjene koje svjedoče o mogućoj zarazi leptom, tzv. *facies leprosa*. Na prvoj su lubanji te promjene blago izražene na području nosnoga otvora, dok su na drugoj promjene nosnoga otvora i gornje čeljusti jače izražene.

Facies leprosa
atrofija koštanoga trna
proširenje i remodeliranje
nosnoga otvora
atrofija i destrukcija alveolarne
kosti
endonazalne promjene
karakteristične za kronični
upalni proces

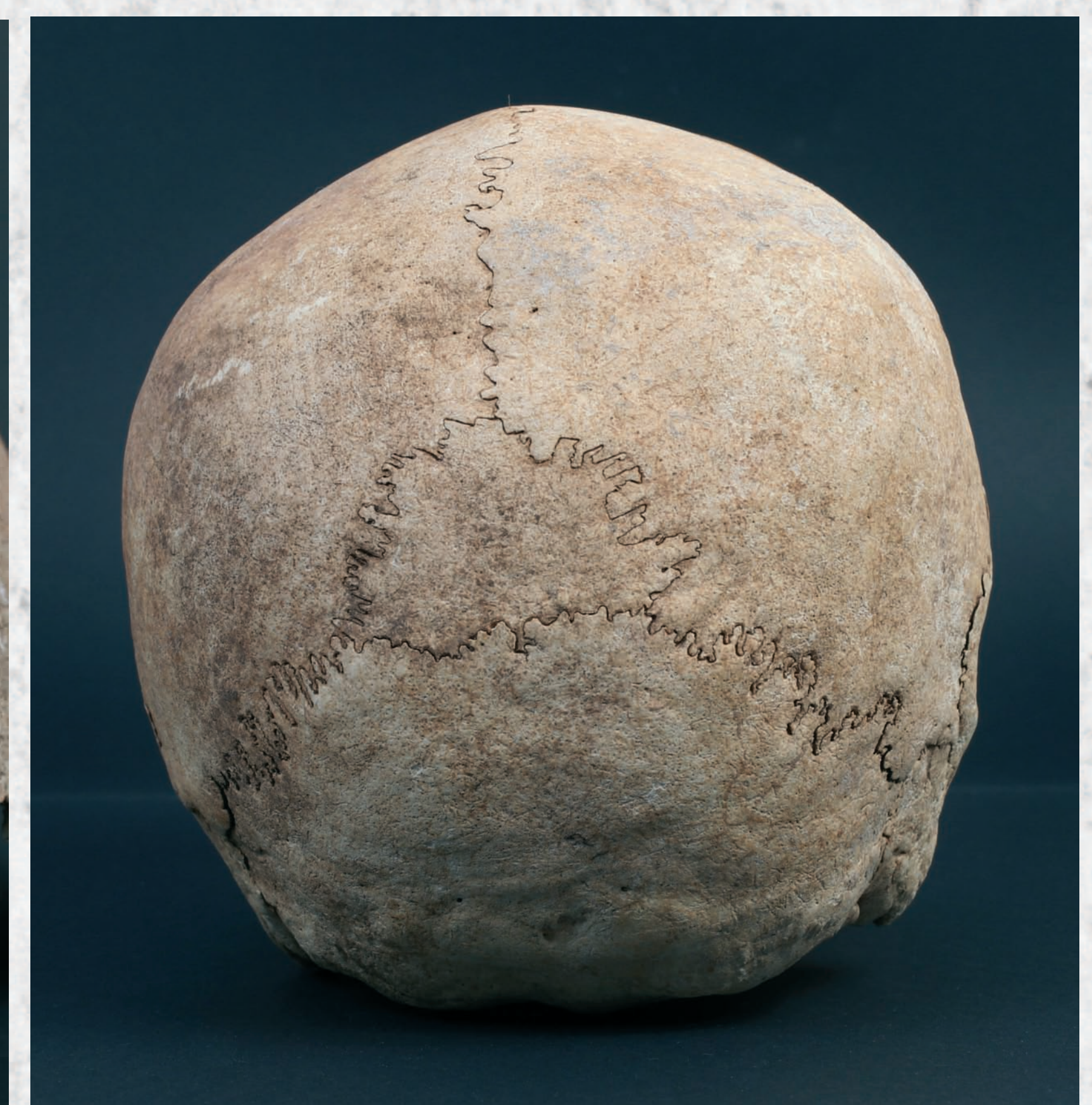

Facies leprosa

Dijete pronađeno u grobu 3 bolovalo je od zatvorenoga oblika spine bifide (*spina bifida occulta*), prirođene anomalije koja uzrokuje nepravilno zatvaranje kralježničkoga kanala, odnosno rascjep na stražnjem dijelu kralježaka. Spina bifida u ovome obliku najčešće nema poseban učinak na zdravlje i funkcioniranje pojedinca.

Spina bifida na križnoj kosti

Wormove kosti

Lubanje djeteta iz groba 17 i žene iz groba 19 imale su dodatne lubanjske kosti, tzv. Wormove kosti (*ossa suturatum*), na području sagitalnog i lambdoidnog šava. Wormove kosti na ovome području još se nazivaju i Inka-kostima (*os incae*), jer su prvi puta primijećene na lubanjama starosjedilačkoga stanovništva Perua.

Arhitektura

Početak istraživanja, 2020. godina

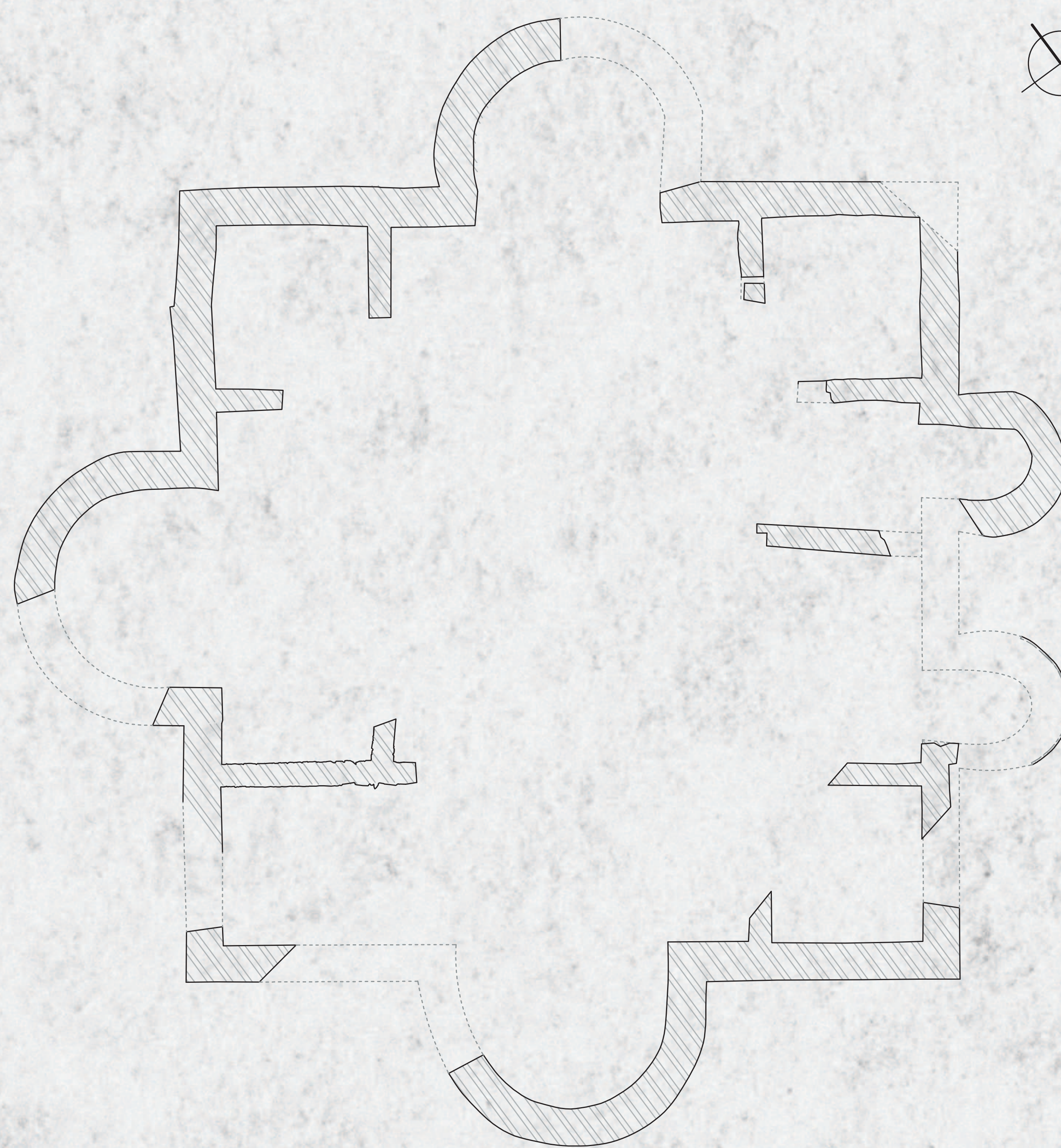
Pojedini zidovi zagonetnog objekta na Mukošama, zaštićeni vlastitim urušenjem, ostali su sačuvani do danas u visini od možda čak i 3,5 m. Nakon što je okolno stanovništvo, ili vlasnik porušenog objekta, odnijelo vrjedniji građevinski materijal, preostala je tek hrpa kamenja slična gomili. Zahvaljujući svojoj izdignutosti nad okolnim terenom još se jedno vrijeme, u kasnom srednjem vijeku, lokalitet koristio za promatračnicu – u sjevernom kutu pronađen je sloj paleži s nešto malo keramike. Početkom novoga vijeka u urušenje se počelo pokopavati lokalno, novopridošlo stanovništvo.

Istraživanje 2021. godine

Nakon početnih kratkih ali plodonosnih istraživačkih kampanja, lokalitet Mukošama i dalje ostaje zagonetka po mnogim pitanjima koja će ostati neodgovorena bez nastavka istraživanja.

U velikoj je mjeri otkriven za naše krajeve jedinstven tlocrt građevine, čiju osnovu čini pravokutnik veličine oko 18,80 x 19,20 m. Građevina je orijentirana približno jugoistok-sjeverozapad, na jugoistočnoj strani ima dvije manje, dok se na ostalim stranama objekta nalazi po jedna veća apsida, tako da dimenzije s apsidama iznose impresivnih 25,40 x 27,30 m. Lica zidova građena su priklesanim, približno kvadratnim komadima kamena i bila su ožbukana. Osim oko 90 cm debelih vanjskih zidova, uočavamo sve više istodobno građenih tanjih, unutrašnjih pregradnih zidova, širine oko 53 cm. Ipak, još uvijek ne raspolažemo cjelovitim tlocrtom, primjerice, nije pronađen nikakav otvor u zidovima ili ikakva njihova profilacija.

Tlocrt arhitekture

LEGENDA:

▨ obriši zidova

--- pretpostavljeni zidovi

Detalj položaja grobova unutar arhitekture

Istraživanje 2021. godine

Trenutačna promišljanja o vremenu nastanka građevine širokog su vremenskog okvira, od (kasno) antičkog vremena, preko ranosrednjovjekovnog, franačkog pa sve do romaničkog doba. Svaka pretpostavka poduprta je određenim argumentima, temeljenima na izgledu otkrivenih ostataka ili povijesnih datosti, ali ju pobijaju i poneki kontraargumenti. Gledajući do sada otkrivene zidove našem objektu je najbližnja tlocrtom, ali i veličinom, mađarska crkva otkrivena u Feldebrőu, za koju se smatra da je nastala sredinom 11. stoljeća, po uzoru na južnotalijanske crkve. Novija talijanska istraživanja pokazuju da su crkve-uzori u osnovi još kasnoantički objekti.

Zračna snimka lokaliteta, 2022. godina